

Praksiseksempel - Skrivning av fagartikkel i samfunnsfag - "Slik styres Norge"

ARTIKKEL | SIST ENDRET: 14.09.2015

Denne ressursen viser en helhetlig skriveprosess i samfunnsfag der elevene bruker skrivning for å hente fram bakgrunnskunnskap og der skrivning brukes for å utvikle kunnskap i faget.

Kompetansemål fra læreplanen

Samfunnskunnskap:

- skrive samfunnsfaglege tekstar med presis bruk av fagomgrep, grunngjevne konklusjonar og kjeldetilvisingar
- gjere greie for korleis ulike politiske parti fremjar ulike verdiar og interesser, knyte dette til aktuelle samfunnsspørsmål og argumentere for eige syn
- gjere greie for politiske institusjonar i Noreg og deira rollefordeling og samanlikne dei med institusjonar i andre land
- gje døme på kva samarbeid, medverknad og demokrati inneber nasjonalt, lokalt, i organisasjonar og i skolen.

Uforskeren:

- reflektere over samfunnsfaglege spørsmål ved hjelp informasjon frå ulike digitale og papirbaserte kjelder, og diskutere formål og relevans for kildene.
- skrive samfunnsfaglege tekstar med presis bruk av fagomgrep, grunngjevne konklusjonar og kjeldetilvisingar.

Flere av læreplanens kompetansemål i samfunnsfag oppfordrer elevene til å stille spørsmål om samfunnet rundt seg. De skal være undrende og nysgjerrige, og de skal tørre å være kritiske. På ungdomstrinnet stilles det krav til at elevene erobrer kunnskap om til dels komplekse samfunnsstrukturer og at de tilegner seg kunnskap om hvordan Norge styres.

Læreplanen sier at elevene skal kunne gjøre greie for de politiske institusjonene i Norge og rollefordelinga mellom dem. Det er som kjent mange institusjonelle nivå i styresettet vårt, og elevene trenger å lære seg fagbegreper for å uttrykke seg presist om dette emnet.

Oppgaven som elevene får lyder slik:

Du skal skrive en artikkel for Aftenposten Junior der du skal si noe om hvem som styrer og har makt i landet vårt, hvordan makta er fordelt og hvordan valgsystemet fungerer. Du skal også drøfte fordeler og ulemper med at Norge styres på den måten du har beskrevet.

Førskrivefase

I førskrivefasen er det viktig å aktivere elevenes forkunnskaper. Tenkeskriving, VØL-skjema og støttende læresamtaler/klasseromssamtaler er eksempler på arbeidsmåter som kan være hensiktsmessig i denne fasen av skriveprosessen.

Mer om førskrivingsfasen

Tipsheftet "I skrivende stund" og filmen "Aktiv læring" som gir tips til ulike lese- og skriveaktiviteter

Ordbank med relevante fagord til artikkelen "Slik styres Norge"

Stemmerett, myndig, valg, valgprogram, valgkamp, representant, representativt demokrati, folkevalgt, kongedømme, politikk, valgløfte, Montesquieus maktfordelingsprinsipp, den fjerde statsmakt, ytringsfrihet.

Skrivefase

Det er viktig at lærer og elever avkoder oppgaven sammen før selve skrivingen tar til. Denne oppgaven består av flere spørsmål, og oppgaveteksten gir en pekepinn på hvordan elevene kan strukturere teksten de skal skrive. Lærer og elever utarbeider vurderingskriterier i fellesskap. I eksempelet under tar vurderingskriteriene utgangspunkt i hvordan den gode besvarelsen kan se ut.

Tekstelement	Slik kan en god beskrivelse se ut
Kommuniserer med mottaker Svarer på oppgaven	Artikkelen henvender seg til mottaker på en relevant måte, svarer på oppgaven på en hensiktsmessig måte og utdyper fagstoffet med eksempler.
Fagbegrep/analyseord	Viktige begrep er definert i artikkelen og relevante fagbegreper brukes på en god måte.
Tekststruktur	Artikkelen har en ryddig struktur med en overskrift som lokker leseren inn i teksten, (ingress), innledning, hoveddel med drøfting og avslutning som oppsummerer og/eller konkluderer.
Tekstbinding	Det er god tekstbinding mellom de enkelte setningene og avsnittene i artikkelen.
Språk, grammatikk, syntaks, ortografi	Artikkelen er skrevet i et presist, variert og relevant språk. Teksten har god ortografi.
Layout	Artikkelen har et ryddig sideoppsett og hensiktsmessig bruk av ulike teksttyper og illustrasjoner som støtter innholdet i artikkelen.
Bruk av kilder	Kilder blir brukt på en selvstendig og kritisk måte i artikkelen, og kildene oppgis korrekt.

Denne skriveoppgaven egner seg godt for samskriving. Når elevene skriver sammen, må de forhandle med læringspartneren sin om det de skal skrive, noe som kan bidra til dypere forståelse av fagstoffet. I tillegg får elevene mulighet til å teste ut om resonnementene holder mål. Parene bestemmer selv om de vil skrive hele artikkelen sammen, eller om de vil skille lag underveis i skrivningen.

» Her kan du lese mer om samskriving

I denne fasen av skriveprosessen vil det være ulikt hvor mye støtte elevene trenger. Noen trenger for eksempel støtte til å forstå maktfordelingsprinsippet, mens andre kanskje vil trenge hjelp til å strukturere teksten sin. En modelltekst er en god støtte for mange elever fordi den gir en pekepinn på hvordan den ferdige teksten kan se ut.

Ei skriveramme som er tilpasset formålet med skriveoppgaven kan også fungere som støtte for elevenes skrivning. Det er viktig at læreren går i dialog med elevene om hvilken nytte de kan ha av ei slik skriveramme, og at lærerne er bevisste på at skriverammer ikke er like godt egnet for alle elever. All bruk av skriverammer bør derfor modelleres av lærer, og elevene må veiledes i bruken av dem.

Skriverammer kan brukes i flere faser av skriveprosessen, som for eksempel i planleggingsfasen og revisjonsfasen. Nedenfor er det et eksempel på hvordan en skriveramme til denne oppgaven kan se ut.

Skriveramme for artikkelen om «Slik styres Norge»

Innledning

Her skal du fortelle hva du skal skrive om, og du skal fange leserens interesse.

Du kan for eksempel skrive om hvorfor Norge er et demokratisk land gjennom å gi noen historiske fakta.

Du kan for eksempel starte med en setning som gjør at leseren får lyst til å lese videre:
«I denne artikkelen skal jeg ta for meg hvordan Norge styres»

«Hvem er det egentlig som styrer Norge?»

«Flaks at jeg bor i Norge ...»

Hoveddel

Her skal du vise at du har oversikt over hvordan Norge styres.

Du skal fortelle om hvem som lager lover, hvem som dømmer kriminelle og hvem som sørger for at det er nok politifolk.

Du skal også forklare hvordan politikerne kommer til makta. Hva gjør de politikerne som ikke vinner valget?

I slutten av hoveddelen skal du reflektere rundt fordeler og ulemper med at Norge er et demokrati og det demokratiske styresettet.

For eksempel: «Norge er et demokrati. Det betyr at ...»

«I Norge er makta delt i tre. Det er en bra måte å styre et land på fordi ...»

«Norske statsborgere over 18 år har stemmerett ved stortingsvalget. Ved et stortingsvalg avgjøres det ...»

«Politikerne som vinner valget får danne regjering, mens de andre partiene på Stortinget ...»

«Det er fint å bo i et land med demokratisk styresett, og som nevnt, er det viktig at makten ...»

«Noen vil kanskje synes at det tar lang tid å få avgjort saker i Stortinget, og det er kanskje en ulempe ved ...»

Avslutning/konklusjon

Her bør du bruke litt av informasjonen fra innledningen og hoveddelen til å oppsummere teksten.

Det er viktig at leseren føler at teksten blir godt avrundet.

For eksempel:

«Som en konklusjon kan man kanskje si at ..., men det er likevel viktig å huske på at ...»

» Skriverammer som strategi

Revisjonsfase

I tillegg til at samskrivingsparene spiller ball med hverandre underveis i skivinga, leveres et førsteutkast inn til lærerrespons. Lærerresponsen kan gis som margkommentarer eller som viderespons.

Når man gir respons, er det lite hensiktsmessig å gi elevene hele diagnosen på en gang.

Oppgaveformuleringa, formålet med teksten og vurderingskriteriene er en god rettesnor for responsgiveren og sikrer at responsen blir forståelig og relevant.

Dersom klassemiljøet er trygt, kan man med stor fordel ha noe fellesrespons på tekstene i klasserommet.

Denne fellesresponsen kan foregå som linjerespons eller ved at læreren løfter fram elevtekster på den interaktive tavla i klasserommet. For eksempel kan det å vise fram hvordan elever har fått til god tekstbinding være en effektiv modellering som når ut til alle elevene på en gang.

Elevene reviderer tekstene sine på bakgrunn av responsen de får.

» Hvordan bruke videorespons og linjerespons i revisjonsfasen

Slutføringsfase

I slutføringsfasen språkvaser elevene teksten sin og tar stilling til hvordan den endelige grafiske utformingen skal være. Det er viktig at læreren i denne fasen modellerer gode slutføringsstrategier for elevene sine, det være seg bruk av stavekontroll eller ulike måter å lese over en tekst på.

» Mer om slutføringsstrategier

Vurdering for læring

Dette skriveopplegget er i tråd med prinsippene for vurdering for læring. Den læringsfremmende responsen kommer underveis i elevenes skrivearbeid, i tillegg til at læreren er tett på elevene mens de skriver. Når læreren er tilstede i klasserommet mens tekstene skapes, er det større muligheter for å avdekke hull i forståelsen hos elevene, det er lettere å oppklare misforståelser og dermed blir det også lettere å yte den veiledningen som elevene til trenger i skriveprosessen.

